

tették, ahonnan rövidesen továbbszállították őket. 2675-en közülük, akiket a III. csendőrkerület déli részén fogdostak össze, két nagykanizsai táborba kerültek. A IV. csendőrkerület déli részén elfogott 1580 zsidót egy barcsi internálótáborba vitték. Ugyanebbe a gettóba, a már nem működő Unió-malomba szállították a Barcsi és Csurgói járás, valamint Szigetvár zsidóit.¹¹⁸ Az V. csendőrkerületben összegyűjtött 5275 zsidót Baján, Szabadkán és Szegeden helyezték el különleges gettókbán.¹¹⁹ A bácskai zsidókat őrző szegedi gettót Endre is meglátogatta, miután befejezte kárpátaljai szemleútját.¹²⁰

Egy forrás szerint Nagykanizsa zsidó lakosait külön erre a célra Szombathelyről hozatott rendőrök¹²¹ gyűjtötték össze április 19-én. A helyi gettót a kereskedelmi iskolában, a zsinagógában és a szomszédos hitközségi épületekben és környékükön alakították ki; megközelítőleg 3000 zsidót gyűjtöttek itt össze. A helyi SS-parancsnok, Hörnicke parancsára a 16 és 60 év közötti zsidó férfiakat április 29-én elkülönítették és „kivételes alapon” Auschwitzba vitték. Sokan közülük a nagykanizsai munkatáborban voltak, amelyet 1942-ben „gazdasági bűncselekmények miatt elítélt bűnözők” számára létesítettek. A gettó lakóinak fennmaradt részét május 18-án, a Magyarország délnyugati részén élő zsidók tervezett deportálása előtt kb. hat héttel szállították el. A tehervagonok annyira zsúfoltak voltak, hogy sokan már a vonatindulás előtt meghaltak. A halottakat akkor távolították el, amikor a vonat rövid időre megállt Szombathelyen, temetésük Halpert Samu ellenőrzése mellett történt. Az Auschwitzba hurcoltak között volt a Zsidó Tanács feje, Halphen Jenő, és a hitközség utolsó rabbija, Winkler Ernő.¹²²

A Zala vármegyében foganatosított rendkívüli intézkedések még a tömeges deportálás megkezdése előtt megfélemlítési kampánnyal párosultak, amelyek célja nemcsak a zsidó lakosság megfélemlítése, hanem kifosztása is volt. Ez a kampány különösen azokban a községekben volt igen erőteljes, ahol a német hatóságok túszként kezelték a „prominens” zsidókat. Április 3-án például a németek letartóztatták a Békés megyei Mezőberény zsidó közösségének 18 tagját, és Budapestre vitték őket. Aznap tartóztattak le 50 székesfehérvári zsidót is, akiket túszként tartottak vissza, és 100 000 pengő váltságdíjat követeltek értük.¹²³ Ezek a tömeges letartóztatások azokra az egyedi műveletekre (Einzelaktionen) hasonlítotak, amelyek a megszállás óta országszerte elterjedtek.¹²⁴

A Központi Zsidó Tanács reagálása

A Tanács vezetőinek akkor jutott fülébe a küszöbönálló katasztrófa, amikor Gábor Jánoson keresztül utasították őket, hogy április 20-án dél-